

før, at Bøndergodsets Afhændelse kan fremmes ligesaa fuldkommet, ja endogsaa efter hvad jeg forhen har fremsat fuldkomnere paa Lehnene og Fideicommissgodserne end paa andre Godser. Det er ikke den Interesse, som Udkastet gaar ud paa at fremme, der vinder derved, men det er kun den nærværende Besidder, som derved begunstiges. Sandt nok, det kan paa indirecte Maade lede til at Bøndergodset paa saadanne Eiendomme bliver bortfolgt dybere under dets Værdi end det ellers vilde, men det var jo en ubillig og uretfærdig Fordeel, saa jeg veed ikke hvorfor Bønderne, som paa Lehn og Fideicommissgodser i Almindelighed have havt det bedre end andre Fæstebønder, skulle have yderligere Fordele, som ikke paa nogen Maade directe tilkomme dem, men som de blot vinde derved, at Eieren er Lehns- eller Fideicommissbesidder; de komme i Besiddelse af de Fordele, som kunne komme ud af, at Bøndergodset sælges under sin Værdi. Synderligt er det ogsaa, at Slægten ikke skal komme i mindste Maade i Betragtning ved de Deliberationer, som skulle anstilles, naar Godset skal afhændes; thi Slægten har jo dog Medeiendomsret. Det er ingenlunde min Mening, at Slægten skal have absolut Beto ved denne Leilighed; fuld Eiendomsret eksisterer ikke hos noget Individ, det er paa en Maade en ideel Person, som har Eiendomsretten, nemlig hele den nærværende og tilkommende Slægt; den offentlige Myndighed maa altsaa tage den endelige Beslutning, men den vedkommende Slægt bør høres. Dette er ogsaa hjemlet i Grevernes og Friherrernes Privilegier, som ingenlunde sige, at Slægtens Tillidelse behøves, men at det skal skee med deres Vidskab og Kongelig Bevilling. Der bør saaledes gives Slægten Leilighed til at fremsætte sine Betænkninger ved de Vilkaar, hvorunder Godset skal afhændes. Jeg troer navnlig, at eftersom Forholdene have uddannet sig, behøver man ikke at tage deres Indsigelse i Betragtning, naar de erklære, at det ikke skal afhændes eller at det ikke maa afhændes, uden til Priser, der ikke svarer til Tiden og Forholdene, men Arvingerne maa have Leilighed til at fremsætte deres Bemærkninger; ligesom de have den nærmeste Interesse dertil, saaledes have de ogsaa særdeles Leilighed til at kjende

de Forhold, som kunne komme i Betragtning. Det er endog flere Gange udtalt her i Udvalgets Betænkning, at Justitsministeriet og Besidderen skulle være de eneste Parter, og at Slægten maa aldeles ikke høres. Jeg troer, at det er Noget, som ellers er uden Exempel i vor Lovgivning, at man saaledes raader over Gens Ret, uden at Vedkommende faae Leilighed til at ytre sig derom. Hvorvidt hele Slægten saavel de Nærmere som de Fjernere skulle høres, kan være noget tvivlsomt. Naar man nemlig tager Repræsentanterne for de nærmeste Linier næst efter Besidderens egne Descendenter, for hvilke en Børge maatte besikkes, hvis de vare umyndige, saa kunde det maaskee være nok, men dette hører til Detaillen, paa hvilken jeg ikke kan indlade mig videre paa dette Sagens Trin. Jeg troer, det er nødvendigt, at der sørges for, at vedkommende Slægts Larv bliver varetaget paa billig Maade og paa saadan Maade, at den ikke bliver til Ginder for det omhandlede Gods's Afhændelse, men ikke saaledes at de ganske blive retløse og man ligefrem støtter sig paa den Formening, at Besidderen er en saa veltenkende og retfærdig Mand, at han paa ingen Maade vil forurette dem. Jeg bemærkede før, hvorledes jeg troer, at det vilde være til stor Afbræk i Benyttelsen af Udgangen til at overdrage Bøndergodset, hvis det kun maatte skee paa det ene Vilkaar, at det skulde være fuld Eiendom, og uden at nogen aarlig Afgift maatte hvile derpaa. Jeg har anført mine Grunde, hvorfor jeg troer, at det i de allerfleste Tilfælde vil være Bønderne meget lettere, at gjøre Udbyet til at kjøbe Godset og blive den lettere at conservere sig i Besiddelse af Godset, ved at udrede Bederlaget tilbeels i aarlig Afgift. Der er bemærket, hvorledes Erfaringen skulde have vist, at der ingen Tilbøielighed er hos Bønderstanden til at benytte disse Vilkaar. Jeg troer, at hvad man har anført, ikke beviser det Allermindste. Der er anført, at fra 1849, da forberorte Beslutning blev tagen af Statsraadet paa Andragende af Justitsministeren, er der kun 3, der have erhvervet Bevilling. Men det var jo netop Bevillinger, som gik ud paa at kunne overlade Godset til fuldstændig Eiendom, hvortil der nu blev givet Udfigt. Men baade kort før, som og efter, at